

Asia: VN/725/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Esityksessä esitetään säädettäväksi tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen rahoituksesta. Sen mukaan koulutusta rahoitettaisiin siihen yhdistettävien nivelvaiheen koulutusten nykyisten rahoitusjärjestelmien puitteissa. Esityksen mukaan valmentavan koulutuksen rahoituksen taso eri rahoitusjärjestelmissä yhtenäistettäisiin. Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi tarkennuksia tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun valmentavan koulutuksen järjestämisoikeutta koskeviin säännöksiin. Lisäksi tehtäisiin teknisluonteinen korjaus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muutoksenhakusäännökseen.

Osana oppivelvollisuuden laajentamista on annettu laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (1215/2020). Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen yhdistetään perusopetuslaissa (628/1998) säädetty perusopetuksen lisäopetus, lukiolaissa (714/2018) säädetty maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävä lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) säädetty ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Uutta tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta järjestetään 1.8.2022 lukien.

Kansanopistoissa järjestetään lisäopetusta, lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta ja joillakin kansanopistojen ylläpitäjillä on myös ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta. Kansanopistoilla on laajaa osaamista nivelvaiheen koulutuksen järjestämisestä. Kansanopistoissa uusi vapaan sivistystyön koulutus oppivelvollisille ja TUVA-koulutus nähdään mahdollisuutena tukea nuoria, jotka tarvitsevat tukea opinnoissaan ja eivät eri syistä sijoitu lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Kansanopistojen järjestämästä perusopetuksen lisäopetus on ollut erittäin tuloksekasta nivelvaiheen koulutusta. Perusopetuksen lisäopetukseen on osallistunut vuonna 2019 303 opiskelijaa ja vuonna 2020 308 opiskelijaa. Perusopetuksen lisäopetusta järjestää 22 kansanopistoa.

Huomiot ehdotetusta rahoitusmallista

Esityksen mukaan TUVA-koulutusta rahoitettaisiin siihen yhdistettävien nivelvaiheen koulutusten nykyisten rahoitusjärjestelmien puitteissa. Kansanopistoyhdistys katsoo, että yhden koulutuksen rahoittaminen useamman erilaisen rahoitusjärjestelmän perusteella, tekee rahoitusjärjestelmän monimutkaiseksi ja vaikeaselkoiseksi. Lisäksi epäselväksi esityksestä jää se, mitkä ovat sen vaikutukset opiskelijan asemaan.

Esityksen mukaan TUVA-koulutuksen rahoitustaso kolmessa eri rahoitusjärjestelmässä pyrittäisiin yhtenäistämään. Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä periaatetta, jonka mukaisesti rahoituksen taso on yhtenäinen.

Käytännössä yhtenäistäminen tehtäisiin esityksen mukaan määrittelemällä nykyisten nivelvaiheen koulutusten rahoituksen perusteella laskennallinen verrokkiyksikköhinta ja asettamalla kussakin rahoitusjärjestelmässä käytettävät painokertoimet siten, että rahoituksen taso uudistuksen alkuvaiheessa mahdollisimman tarkasti asettuisi verrokkiyksikköhinnan euromäärään. Kansanopistoyhdistys katsoo, että esitetty ratkaisu on TUVA-koulutuksen rahoituksen kokonaisuuden ymmärtämisen näkökulmasta vaikeaselkoinen.

TUVA-koulutuksessa opiskelija on oikeutettu erityiseen tukeen. Esitetyssä rahoitusmallissa erityisen tuen korotuskerroin on sisällytetty vain ammatillisen koulutuksen yhteydessä järjestettävään TUVA-koulutukseen. Opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen ei käytetä rahoituksen korotusperusteena nykyisessä perusopetuksen lisäopetuksen rahoitusjärjestelmässä. Tätä periaatetta ei ehdoteta esityksessä muutettavaksi. Kansanopistoyhdistyksen mielestä tulisi huolehtia siitä, että kaikilla TUVA-koulutuksessa opiskelevilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet erityiseen tukeen.

Esityksessä todetaan, että myös opiskelijan oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden kannalta on välttämätöntä, että hän koulutukseen hakiessaan tietää, minkä koulutuksen järjestämisluvan yhteydessä kyseistä TUVA-koulutusta tullaan järjestämään. Tätä pidetään esityksessä tärkeänä erityisen tuen opiskelijoiden opintososiaalisten etuuksien kannalta, jotka määräytyvät osittain eri väylien kautta eri koulutusmuodoissa. Kansanopistoyhdistys huomauttaa, että opiskelijan voi olla vaikea ymmärtää monimuotoista järjestelmää ja hahmottaa sen vaikutuksia opintososiaalisiin etuuksiin.

Huomiot perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Rahoituslain 11§ käsitellään sisäoppilaitoslisää ja lain 29 §:ssä säädetään pidennetyt oppivelvollisuuden perusteella lisäopetuksen oppilaista maksettavista korotuksista. Vastaavat korotukset ehdotetaan maksettavaksi myös perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen opiskelijoista. Kansanopistoyhdistys pitää erittäin tärkeänä, että perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen opiskelijoista maksetaan sisäoppilaitoslisää. Esityksen perustelutekstissä tähän ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota ja TUVA-opiskelijoita koskeva perusopetuksen sisäoppilaitoslisä tulee kirjata esitykseen nykyistä selkeämmin.

Esityksessä todetaan, että perusopetuksen lisäopetukseen verrattuna esityksen mukainen uusi rahoitusmalli ei aiheuta merkittävää tasomuutosta perusopetuksen järjestäjille TUVA-koulutusta järjestettäessä. Jatkossa perusopetuksen järjestäjän TUVA- koulutuksen yksikköhinta muuttuisi kotikuntakorvauksen muutosten mukaisesti. Kotikuntakorvauksen euromäärä tarkistetaan vuosittain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa säädetyllä tavalla. Perusopetuksen rahoitusjärjestelmässä TUVA-koulutuksen yksikköhinta olisi riippuvainen valtionosuuslain perusteella määriteltävästä kotikuntakorvauksesta, joka määräytyy esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella. Perusopetuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen rahoitustaso muuttuisi kotikuntakorvauksen muuttuessa. Esitettyissä laskelmissa (s.17) ei ole huomioitu yksityiselle opetuksen järjestäjälle määriteltyä yksikköhintaa. Esimerkiksi vuonna 2020 opetuksen järjestäjälle myönnettävä yksikköhinta on 8.239,78 euroa ja yksityiselle opetuksen järjestäjälle 8.575,14 euroa. Verrokkiyksikköhintalaskelmissa on käytetty perustana summaa 8.239,78. Kansanopistoyhdistys pitää kotikuntakorvaukseen sidottua rahoitusmallia vaikeasti ennakoitavana. Perusopetuksen yhteydessä järjestettävän yksityisten koulutuksen järjestäjien järjestämän TUVA-koulutuksen kustannuksilla ei myöskään olisi vaikutusta yksikköhinnan määräytymiseen.

Huomiot lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Voimassa olevan rahoituslain 24 §:n 4 momentin mukaan lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien opiskelijoiden osalta siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, jos lukiokoulutuksen järjestäjän tehtäväksi on lukiolain 4 §:n 2 momentin nojalla määrätty järjestää koulutusta sisäoppilaitoksessa. Vastaava korotus tehtäisiin lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä TUVA-koulutuksessa opiskelevien opiskelijoiden osalta, jos koulutusta järjestetään sisäoppilaitosmuotoisesti. Vastaava korotus tehtäisiin lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä TUVA-koulutuksessa opiskelevien opiskelijoiden osalta, jos koulutusta järjestetään sisäoppilaitosmuotoisesti. Kansanopistoyhdistys pitää kirjausta hyvänä.

Huomiot ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Esityksen mukaan ammatillisen koulutuksen yhteydessä TUVA-koulutus rahoitettaisiin nykyistä VALMA –koulutusta vastaavalla tavalla. TUVA-koulutus lisättäisiin perusrahoituksen painotuskertoimeksi ja painotuskerroin määräytyisi laskentaperusteasetuksen mukaisesti. Kertoimeen sisällytettäisiin oppivelvollisuus-, majoitus-, erityisen tuen- ja vaativan erityisen tuen kerroin. Rahoitus vastaisi näiltä osin nykytilan VALMA-koulutuksen rahoitusta. Esityksen mukaan kolmen eri rahoitusjärjestelmän tasauksessa käytettäisiin laskennallista verrokkiyksikköhintaa. Verrokkiyksikköhintaa määriteltäessä on huolehdittava, että se vastaa mahdollisimman tarkasti nykyisen VALMA –koulutuksen rahoitusta. Kansanopistoyhdistys pitää rahoitusmallia riittävän hyvänä tilanteessa, jossa joudutaan käyttämään verrokkiyksikköhintaa. Pidämme kuitenkin selkeämpänä mallia, jossa TUVA-koulutuksen toimintalaki ja rahoituslaki olisivat oma kokonaisuutensa, jolloin toimintalain mukaisesti opiskelevat opiskelijat ovat samantarvoisessa asemassa erityisen tuen ja muiden opintososiaalisten tukien suhteen.

Huomiot kuntien järjestämisoikeudesta

-

Huomiot muista TUVA-koulutuksen järjestämisestä ja järjestämislupaa koskevista muutosehdotuksista

Esityksessä todetaan, että jos koulutuksen järjestäjällä on useiden koulutusmuotojen järjestämislupia, esimerkiksi lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämislupa, voisi koulutuksen järjestäjä päättää, minkä luvan yhteyteen se halutessaan hakisi TUVA-koulutuksen järjestämislupaa. Jotta koulutuksen järjestäjä voi arvioida luvan muutoksen vaikutuksia, tarvitaan lisää tietoa siitä, kuinka muutos vaikuttaa koulutuksen järjestämiseen. Nykyisin esimerkiksi lisäopetuksen järjestämisoikeus saattaa olla osana aikuisten perusopetuksen järjestämislupaa. Koulutusten järjestämisessä on voitu joustavasti arvioida, mihin alueella koulutusta tulee kohdentaa (aikuisten perusopetus tai perusopetuksen lisäopetus). Esityksestä ei selviä, miten uusittavat järjestämisluvat vaikuttavat koulutuksen järjestämisen joustavuuteen.

Esityksen mukaan tarkoituksena on, että myös 28 §:n 3 momentin siirtymäsäännöksen nojalla eli VALMA-järjestämisluvan perusteella TUVA-koulutusta järjestävät järjestäjät olisivat koulutuksen järjestämisvelvollisuuden piirissä ja nykyiset VALMA-järjestäjät muodostavat uuden TUVA-koulutuksen järjestäjäverkon keskeisen rungon. Kansanopistoyhdistys katsoo, että nivelvaiheen koulutuksia järjestäneitä tulee kohdella yhdenvertaisesti järjestämislupia myönnettäessä. Järjestäjäverkkoa rakennettaessa kaikki nivelvaiheen koulutuksia järjestäneiden kokemus ja osaaminen tulee huomioida, jotta verkosto rakentuu opiskelijoita parhaalla mahdollisella tavalla palvelevaksi. Kansanopistoilla on pitkäaikainen kokemus ja osaaminen nivelvaiheen koulutuksen järjestämisestä.

Muut huomiot

Esityksessä pidetään todennäköisenä, että sillä on vaikutusta nivelvaiheen opiskelijoiden jakaantumiseen eri rahoitusmuotojen kesken, koska nykytilasta poiketen kunkin koulutuksen järjestäjän nivelvaiheen koulutus järjestettäisiin jatkossa vain yhden rahoitusmuodon puitteissa. Esityksessä katsotaan, että tämä saattaisi siirtää erityisesti nykyisen perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijavolyymia ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän piiriin. Kansanopistoyhdistys ei ymmärrä, mihin esitetty arvio perustuu ja ehdottaa sen poistamista esityksestä. Yhdistys katsoo, että mahdollinen tarve siirroille perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen määrärahamomenttien välillä tulee arvioida siirtymäajan jälkeen.

Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry:n puolesta

Helsingissä 15.6.2021

Helena Ahonen
puheenjohtaja

Henricson Anni
Suomen Kansanopistoyhdistys